

Karayaka ve Bafra (Sakız x Karayaka G₁) Koyunlarında Bazı Verim Özellikleri*

Fatih ATASOY, Necmettin ÜNAL, Halil AKÇAPINAR

Ankara Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Zootehni Anabilim Dalı, Ankara - TÜRKİYE

Durhasan MUNDAN

Harran Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Zootehni Anabilim Dalı, Şanlıurfa - TÜRKİYE

Geliş Tarihi: 15.04.2002

Özet: Bu araştırma ile Karayaka ve Bafra (Sakız x Karayaka G₁) toklu ve koyunlarında canlı ağırlık, bazı vücut ölçüleri ve yapağı özellikleri incelenmiştir. Bafra genotipi, kaliteli kuzu eti üretiminde anaç hattı olarak yararlanmak amacıyla elde edilen bir koyun tipidir. Bir yaşındaki Karayaka ve Bafra tokluların düzeltilmiş (en küçük kareler ortalaması) canlı ağırlığı 48,4 ve 55,0 kg, cidago yüksekliği 56,2 ve 63,8 cm; vücut uzunluğu 59,6 ve 71,0; göğüs çevresi 91,9 ve 96,5; göğüs derinliği 29,3 ve 32,0; göğüs genişliği 22,7 ve 21,2 cm olarak bulunmuştur. Yukarıdaki özellikler koyunlarda genel olarak Karayaka ve Bafra genotiplerinde 51,1 ve 61,3 kg, 58,6 ve 67,4 cm, 58,6 ve 70,8 cm, 93,9 ve 99,9 cm, 30,3 ve 32,5 cm, 23,1 ve 21,9 cm olarak bulunmuştur. Karayaka ve Bafra koyunlarda kirli yapağı verimi 2,2 ve 2,2 kg; elyaf çapı 39,1 ve 35,9 µm; elyaf uzunluğu 24,8 ve 22,6 cm ve elyaf mukavemeti 14,2 ve 17,5 g'dır. Araştırma sonucunda canlı ağırlık, vücut ölçüleri ve yapağı özellikleri bakımından Bafra koyunlarının Karayaka ırkına önemli düzeyde üstünlük sağladığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Koyun, Karayaka, Bafra, Canlı Ağırlık, Vücut Ölçüleri, Yapağı Verimi

Some Production Traits of Karayaka and Bafra (Chios x Karayaka B₁) Sheep

Abstract: This study was carried out to investigate live weight, wool production and some body measurements of Karayaka and Bafra (Chios x Karayaka B₁) sheep. The Karayaka breed is raised in the Black Sea region, while the Sakız (Chios) breed is raised in the coastal areas of western Anatolia. The Bafra type was developed by crossing between Sakız and Karayaka for a female line to use in lamb production. The least squares means obtained for Karayaka and Bafra yearlings were determined to be 48.4 and 55.0 kg for live weight, 56.2 and 63.8 cm for wither height, 59.6 and 71.0 cm for body length, 91.9 and 96.5 cm for chest girth, 29.3 and 32.0 cm for chest depth and 22.7 and 21.2 cm for chest width, respectively. Corresponding means for breeding ewes were 51.1 and 61.3 kg, 58.6 and 67.4 cm, 58.6 and 70.8 cm, 93.9 and 99.9 cm, 30.3 and 32.5 cm, 23.1 and 21.9 cm, respectively. Wool characteristics of Karayaka and Bafra were 2.2 and 2.2 kg for greasy fleece weight, 39.1 and 35.9 µm for fibre diameter, 24.8 and 22.6 cm for fibre length and 14.2 and 17.5 g for breaking strength. The results of the study showed that body weight, body measurements and wool characteristics of the Karayaka breed have been improved by using the Sakız breed.

Key Words: Sheep, Karayaka, Bafra, Body Weight, Body Measurements, Wool Characteristics

Giriş

Türkiye hayvancılığı içerisinde koyun yetiştiriciliği önemli bir yere sahiptir. Türkiye'de meraların önemli bir bölümü düşük kalitelidir. Koyun yetiştiriciliği, bu düşük kaliteli meraların en iyi şekilde değerlendirilmesine imkan sağlar ve ayrıca hayvan ve yem materyali bakımından öz imkanlarla yapılabilecek olan bir yetiştiricilik dalıdır. Türkiye'de 30 milyon baş civarında koyun bulunmasına karşın yaklaşık % 95'i düşük verimli yerli ırklardan

oluşmaktadır. Bu ırkların döl ve süt verimlerini yükseltmek amacıyla Sakız ırkının kullanıldığı ıslah çalışmaları yapılmaktadır (1-5).

Karayaka ırkı Karadeniz sahil şeridinde ve Tokat ili çevresinde yetiştirilen ince kuyruklu, kaba ve karışık yapağılı, süt ve döl verimi düşük yerli bir koyun ırkıdır. Sakız ırkı ise Sakız adasından kökenini alan ve Antalya'dan İstanbul'a kadar olan kıyı şeridinde yetiştirilen süt ve döl verimi yüksek bir ırktır (1).

* Bu araştırma, Ankara Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından desteklenen projeden (99.10.00.01) hazırlanmıştır.

Kuzu eti üretiminde kaliteyi ve miktarı arttırmak için yüksek döl ve süt verimine sahip anaç hatları ile büyüme kabiliyeti ve karkas kalitesi yüksek baba hatları kullanılmaktadır. Sakız x Karayaka melezlemesi ile elde edilen melez koyun tipinin (Bafra koyunu), bu tipin elde edildiği Karaköy Tarım İşletmesi şartlarında ve daha sonra götürülerek halen yetiştirilmesine devam edilen Gökhöyük Tarım İşletmesi şartlarında elde edilen verim özellikleri bakımından kuzu eti üretimi için uygun bir ana hattı olduğu kabul edilebilir.

Vücut ölçüleri hayvanların morfolojik yapısı hakkında bilgi vermesi bakımından önemlidir. Et verimi vücut büyüklüğü ile yakından ilgilidir. Koyun yetiştiriciliğinde yüksek yapılı, bedeni uzun, geniş ve derin olan hayvanlar damızlıkta kullanılarak et üretiminde artış sağlanabilmektedir (2).

Gökhöyük Devlet Üretme Çiftliğinde yetiştirilen Karayaka koyunlarında (6), ortalama canlı ağırlık 44,4 kg, cidago yüksekliği 64,9 cm, vücut uzunluğu 67,1 cm, göğüs çevresi 88,0 cm, göğüs derinliği 29,6 cm, göğüs genişliği 18,2 cm, kirli yapağı verimi 2,4 kg, elyaf uzunluğu 24,3 cm, elyaf inceliği 37,6 µm; aynı değerler Karaköy Harası'nda (7) sırasıyla 41 kg, 63,7 cm, 67,2 cm, 86,8 cm, 30,5 cm, 19,4cm, 2,3 kg, 25,3 cm ve 47,2 µm olarak bulunmuştur. Gökhöyük Tarım İşletmesi'nde daha sonra yapılan çalışmada (8) Karayaka koyunlarında kırıkm sonrası canlı ağırlık 46,1 kg, cidago yüksekliği 61,6 cm, vücut uzunluğu 64,9 cm, göğüs çevresi 86,2 cm, göğüs derinliği 29,4, göğüs genişliği 20,0 cm ve kirli yapağı verimi 3,5 kg olarak elde edilmiştir.

Diğer bazı çalışmalarda (9,10), Karayaka ırkında canlı ağırlık 32,5-58,4 kg, cidago yüksekliği 63,1 cm, vücut uzunluğu 65,1 cm, göğüs çevresi 81,2 cm, göğüs derinliği 28,3 cm, kirli yapağı verimi 1,0-1,9 kg, lüle uzunluğu 12-35 cm ve elyaf çapı 37-60 µm düzeylerinde bildirilmiştir.

Karaköy Harası'nda yapılan bir çalışmada (11), Karayaka, Sakız x Karayaka F₁ ve G₁ (SKY F₁ ve SKY G₁) koyunlarda sıfat öncesi canlı ağırlık sırasıyla 35,9; 40,8 ve 41,1 kg, kirli yapağı verimi 1,8; 1,7 ve 1,9 kg olarak bulunmuştur. Aynı yerde yapılan diğer araştırmalarda (12,13) SKY F₁ dişi toklularda canlı ağırlık 32,1 kg, koyunlarda ise 37,7 kg olarak elde edilmiştir.

Sakız dişi toklularda (14) kirli yapağı verimi, elyaf çapı ve uzunluğunu sırasıyla 2,2 kg, 28,1 µm ve 13,6 cm; Sakız x Akkaraman F₁'lerde (SA F₁) (15) kırıkm sonu canlı ağırlık 47,4 kg, sıfat öncesi canlı ağırlık 55,8 kg, kirli

yapağı verimi 2,4 kg, elyaf uzunluğu 12,1 cm, elyaf inceliği 28,2 µm olarak bildirilmiştir. Sakız koyunlarında (16) canlı ağırlık 52,0 kg, cidago yüksekliği 72,6 cm, vücut uzunluğu 70,3 cm, göğüs derinliği 31,7 cm, göğüs genişliği 17,5 cm, göğüs çevresi 84,8 cm, kirli yapağı verimi 1,9 kg, lüle uzunluğu 12,3 cm, elyaf uzunluğu 9,6 cm ve inceliği 32,5 µm olarak bildirilmiştir.

Bu araştırmada Karayaka ve Bafra (Sakız x Karayaka G₁) toklu ve koyunlarında canlı ağırlık, bazı vücut ölçüleri ve yapağı özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Araştırmanın materyalini Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne bağlı Gökhöyük Tarım İşletmesi'nde yetiştirilen değişik yaş ve cinsiyette Karayaka ve Bafra (Sakız x Karayaka G₁) koyunu oluşturmuştur.

Araştırmada kullanılan hayvan sayısı bulgular bölümünde ilgili tablolarda verilmiştir. Araştırmanın hayvan materyali İşletme şartlarında bakılıp, beslenmişlerdir.

Tartım ve ölçümler kırıkm sonunda yapılmıştır. Canlı ağırlıklar 100 g'a hassas baskül ile belirlenmiştir. Cidago yüksekliği (yer ile cidago arası), vücut uzunluğu (art. humeri ile tüb. ichii arası), göğüs derinliği (cidago ile sternum arası) ve göğüs genişliği (sağ ve sol scapula kemiklerinin exremites proximalisleri arası) ölçü bastonu; göğüs çevresi (scapulaların caudal tarafından) ise ölçü şeridi ile ölçülmüştür. Dişi toklu ve koyunlar Mayıs ayının ilk haftalarında kırıkmış, her hayvanın kirli yapağı verimi saptanmış ve yapağı özelliklerini belirlemek için son kosta kemiğinin üstündeki bölgeden yapağı örnekleri alınmıştır. Bu örnekler Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsündeki Yapağı Laboratuvarında OFDA (Optical Fiber Diameter Analysis) Metodu ile analiz edilmiştir.

Toklularda canlı ağırlık ve bazı vücut ölçülerine etki eden genotip ve cinsiyet; koyunlarda canlı ağırlık ve bazı vücut ölçülerine etki eden genotip ve yaş faktörleri En Küçük Kareler (Least Squares) Yöntemi ile incelenmiştir (17). İncelenen faktörler arasında önemli interaksiyon tespit edilmemiştir. Hesaplamalarda herhangi bir çevre faktörü içindeki etki paylarının toplamı sıfır olarak kabul edilmiştir. İncelenen çevre faktörlerinin etkilerinin önemliliği için varyans analizi, aralarındaki farklılık önemli bulunan ikiden fazla grubu karşılaştırmak için Duncan testi uygulanmıştır. Yapağı verimi ve özellikleri bakımından yapılan karşılaştırmada bağımsız gruplar arası t testi uygulanmıştır (18).

Bulgular

Toklularda Canlı Ağırlık ve Vücut Ölçüleri

Bir yaşlı toklularda genotip ve cinsiyete göre canlı ağırlık ve vücut ölçüleri ile ilgili düzeltilmemiş değerler Tablo 1'de verilmiştir.

Karayaka ve Bafra toklularda genel olarak canlı ağırlık 44,7 ve 52,3 kg; cidago yüksekliği 55,0 ve 63,0 cm; vücut uzunluğu 58,7 ve 70,3 cm; göğüs çevresi 89,9 ve 95,1 cm; göğüs derinliği 28,3 ve 31,4 cm; göğüs genişliği 21,8 ve 20,4 cm olarak bulunmuştur.

Tokluların canlı ağırlık ve vücut ölçülerine genotip ve cinsiyetin etkisi incelenmiş ve hesaplanan etki payları ile etki paylarına göre düzeltilmiş ortalama değerler Tablo 2'de verilmiştir.

İncelenen bütün özellikler üzerine genotip ve cinsiyetin etkisi önemli olmuştur ($P < 0,001$). Göğüs genişliği bakımından Karayaka toklular üstün olurken, incelenen diğer vücut ölçüleri ve canlı ağırlık bakımından Bafra toklular üstün bulunmuştur.

Koyunlarda Canlı Ağırlık ve Vücut Ölçüleri

Koyunlarda genotip ve yaşa göre canlı ağırlık ve vücut ölçüleri ile ilgili düzeltilmemiş değerler Tablo 3'de verilmiştir.

Karayaka ve Bafra koyunlarda canlı ağırlık 54,2 ve 62,7 kg, cidago yüksekliği 59,8 ve 68,6 cm; vücut uzunluğu 58,8 ve 70,7 cm, göğüs çevresi 95,9 ve 100,7 cm, göğüs derinliği 31,3 ve 32,7 cm ve göğüs genişliği 23,6 ve 22,2 cm olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Toklularda (1 yaşlı) Canlı Ağırlık ve Bazı Vücut Ölçüleri.

	KARAYAKA			BAFRA		
	Erkek n=26	Dişi n=87	GENEL n=113	Erkek n=20	Dişi n=45	GENEL n=65
	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$
Canlı Ağırlık (kg)	57,7 ± 0,51	40,8 ± 0,38	44,7 ± 0,74	59,0 ± 0,83	49,3 ± 0,79	52,3 ± 0,82
Cidago Yüksekliği (cm)	58,4 ± 0,53	54,0 ± 0,29	55,0 ± 0,30	65,7 ± 0,51	61,8 ± 0,43	63,0 ± 0,48
Vücut Uzunluğu (cm)	61,9 ± 0,44	57,8 ± 0,27	58,7 ± 0,26	71,7 ± 0,98	69,7 ± 0,35	70,3 ± 0,40
Göğüs Çevresi (cm)	97,2 ± 0,88	87,8 ± 0,46	89,9 ± 0,55	98,1 ± 0,74	93,8 ± 0,73	95,1 ± 0,61
Göğüs Derinliği (cm)	31,1 ± 0,15	27,7 ± 0,20	28,3 ± 0,21	33,2 ± 0,30	30,6 ± 0,22	31,4 ± 0,23
Göğüs Genişliği (cm)	24,2 ± 0,26	21,1 ± 0,14	21,8 ± 0,18	22,6 ± 0,11	19,4 ± 0,28	20,4 ± 0,27

Tablo 2. Toklularda Bazı Özelliklere İncelenen Çevre Faktörlerinin Etki Payları (EP) ve Düzeltilmiş (En Küçük Kareler Ortalaması) ve Standart Hata Değerleri.

Faktörler	n	Canlı Ağırlık (kg)		Cidago Yüksekliği (cm)		Vücut Uzunluğu (cm)		Göğüs Çevresi (cm)		Göğüs Derinliği (cm)		Göğüs Genişliği (cm)	
		EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$
Genotip			***		***		***		***		***		***
Karayaka	113	-3,27	48,4±0,45	-3,83	56,2±0,31	-5,69	59,6±0,29	-2,28	91,9±0,472	-1,35	29,3±0,14	0,83	22,7±0,15
Bafra	65	3,27	55,0±0,55	3,83	63,8±0,38	5,69	71,0±0,35	2,28	96,5±0,577	1,35	32,0±0,21	-0,83	21,2±0,18
Cinsiyet			***		***		***		***		***		***
Erkek	46	6,98	58,7±0,63	2,09	62,1±0,44	1,62	66,9±0,40	3,66	97,9±0,665	1,53	32,1±0,24	1,57	23,5±0,21
Dişi	132	-6,98	44,7±0,63	-2,09	57,9±0,27	-1,62	63,7±0,25	-3,66	90,5±0,407	-1,53	29,1±0,15	-1,57	20,3±0,13
Beklenen Ortalama	178		51,7±0,37		60,0±0,26		65,3±0,24		94,2±0,393		30,6±0,14		21,9±0,12

*** : $P < 0,001$

Tablo 3. Koyunlarda Canlı Ağırlık ve Bazı Vücut Ölçüleri.

Özellikler	KARAYAKA					BAFRA				
	2 Yaş n=12	3 Yaş n=44	4 Yaş n=61	5+ Yaş n=19	GENEL n=136	2 Yaş n=140	3 Yaş n=152	4 Yaş n=82	5+ Yaş n=43	GENEL n=417
	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	$\bar{X} \pm S\bar{x}$
Canlı Ağırlık (kg)	49,3±1,37	53,7±0,61	54,8±0,70	56,6±1,31	54,2±0,45	58,1±0,44	63,1±0,46	66,3±0,71	69,6±1,02	62,7±0,34
Cidago Yüksekliği (cm)	58,3±0,91	59,9±0,46	59,9±0,36	60,0±0,75	59,8±0,26	68,2±0,28	68,5±0,28	69,2±0,34	68,7±0,46	68,6±0,15
Vücut Uzunluğu (cm)	57,7±1,29	58,5±0,34	58,9±0,39	59,6±0,78	58,8±0,26	69,9±0,27	70,8±0,25	71,3±0,37	72,2±0,46	70,7±0,16
Göğüs Çevresi (cm)	93,8±0,82	95,2±0,50	96,2±0,65	97,9±0,97	95,9±0,38	97,7±0,44	101,2±0,46	103,1±0,68	104,2±2,31	100,7±0,37
Göğüs Derinliği (cm)	30,0±0,44	31,3±0,18	31,3±0,15	31,8±0,26	31,3±0,11	31,6±0,18	32,8±0,19	33,5±0,25	34,5±0,33	32,7±0,12
Göğüs Genişliği (cm)	22,5±0,23	23,5±0,19	23,7±0,24	23,8±0,36	23,6±0,14	21,7±1,05	22,0±0,21	22,5±0,29	23,8±0,41	22,2±0,37

Koyunlarda canlı ağırlık ve vücut ölçülerine genotip ve yaşın etkisi incelenmiş ve hesaplanan etki payları ile etki paylarına göre düzeltilmiş ortalama değerler Tablo 4'de verilmiştir.

İncelenen bütün özellikler üzerine genotip ve yaşın etkisi değişik düzeylerde önemli olmuştur ($P < 0,05$; $P < 0,001$). Göğüs genişliği bakımından Karayaka koyunlar üstün olurken, incelenen diğer vücut ölçüleri ve canlı ağırlık bakımından Bafra koyunları üstün olmuştur.

Yapağı Verimi ve Özellikleri

Çeşitli yaştaki Karayaka ve Bafra koyunlarında kirliliği verimi ve bazı yapağı özellikleri ile ilgili istatistik değerler Tablo 5' te verilmiştir.

Karayaka ve Bafra koyunlarında kirliliği verimi 2,2 ve 2,2 kg, elyaf çapı 39,1 ve 35,9 μm ; elyaf uzunluğu 24,8 ve 22,6 cm ve mukavemet 14,2 ve 17,5 g olarak bulunmuştur. Kirliliği verimi bakımından genotipler arası farklılık önemsiz olurken, yapağı özellikleri bakımından genotipler arası farklılıklar değişik düzeylerde önemli olmuştur ($P < 0,01$; $P < 0,001$).

Tartışma

Bu çalışmada Karayaka ırkı için elde edilen canlı ağırlık değerleri, genellikle literatürlerde (6-8,10,11,13) bildirilen değerlerden daha yüksek olmuştur. Bu çalışmada elde edilen değerler, daha önce aynı işletmede

Tablo 4. Koyunlarda Bazı Özelliklere İncelenen Çevre Faktörlerinin Etki Payları (EP) ve Düzeltilmiş (En Küçük Kareler Ortalaması) Ve Standart Hata Değerleri.

Faktörler	n	Canlı Ağırlık (kg)		Cidago Yüksekliği (cm)		Vücut Uzunluğu (cm)		Göğüs Çevresi (cm)		Göğüs Derinliği (cm)		Göğüs Genişliği (cm)	
		EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	EP	$\bar{X} \pm S\bar{x}$
Genotip			***		***		***		***		***		*
Karayaka	223	-5,06	51,1±0,39	-4,36	58,6±0,226	-6,13	58,6±0,22	-3,04	93,9±0,45	-1,09	30,3±0,14	0,62	23,1±0,43
Bafra	462	5,06	61,3±0,28	4,36	67,4±0,160	6,13	70,8±0,15	3,04	99,9±0,3	1,09	32,5±0,10	-0,62	21,9±0,3
Yaş			***		***		***		***		***		***
1	132	-10,89	45,3±0,48a	-4,95	58,1±0,275a	-0,90	63,8±0,26a	-6,10	90,8±0,57a	-2,39	29,0±0,18a	-2,15	20,4±0,52a
2	152	-3,04	53,2±0,49b	0,78	63,8±0,280b	-0,88	63,8±0,27a	-2,12	94,8±0,56b	-0,84	30,6±0,18b	-0,25	22,3±0,53b
3	196	2,02	58,2±0,41c	1,21	64,2±0,236bc	0,01	64,7±23b	1,29	98,2±0,47c	0,46	31,9±0,15c	0,20	22,7±0,45bc
4	143	4,45	60,7±0,46d	1,59	64,6±0,262c	0,46	65,2±0,25bc	2,79	99,7±0,52d	0,95	32,4±0,17d	0,65	23,2±50bc
5+	62	7,46	63,7±0,69e	1,37	64,4±0,400bc	1,32	66,0±0,38c	4,15	101,1±0,80d	1,81	33,2±0,25e	1,55	24,1±76c
Beklenen Ortalama	685		56,2±0,24		63,0±0,136		64,7±0,13		96,9±0,27		31,4±0,09		22,5±0,76

* : $P < 0,05$; *** : $P < 0,001$ a, b, c, d, e : Aynı sütunda farklı harfleri taşıyan ortalamalar arası farklılıklar önemlidir ($P < 0,05$),

Not: Bütün sürüyü tanımlaması bakımından 1 yaşlı dişi toklar da en küçük kareler analizine dahil edildi.

Tablo 5. Koyunlarda Yapağı Verimi ve Özellikleri.

Genotip	n	Kırlı Yapağı Verimi (kg)	Yapağı Özellikleri		
			Elyaf Çapı (µm)	Elyaf Uzunluğu (cm)	Mukavemet (g)
Karayaka	118	2,2 ± 0,24	39,1 ± 0,90	24,8 ± 0,44	14,2 ± 0,48
Bafra	157	2,2 ± 0,05	35,9 ± 0,58	22,6 ± 0,08	17,5 ± 0,50
t Testi		-	**	***	***

- : Önemsiz ** : P < 0,01; *** : P < 0,001

yapılan çalışmalardan (6,8) elde edilen değerlerden daha yüksektir. Bu da sistemli seleksiyon ile uygun bakım ve beslemenin sürüde önemli bir ilerleme sağladığını göstermektedir.

Bu çalışmada, Bafra genotipi için elde edilen ortalama canlı ağırlık değerleri, Karayaka ırkı için elde edilen değerlerden önemli düzeyde yüksektir. Bafra genotipi için bulunan değerler ise daha önce aynı genotip için Karaköy Tarım İşletmesi'nde (11,12,13) elde edilen değerlerden ve Sakız x Karayaka F₁ ve G₁ genotipleri için (11) elde edilen değerlerden daha yüksek; Ulaş Tarım İşletmesi'nde Sakız x Akkaraman F₁ (15) genotipi için elde edilen değerlerden daha düşük, Sakız (16) ırkı için bildirilen değerlere benzer olarak bulunmuştur. Bu da Gökhöyük Tarım İşletmesinde Bafra genotipine, sistemli yetiştirme çalışmaları uygulanması ve şartların daha iyi olması (bölge iklimi, işletmedeki bakım ve besleme ve sürü idaresi) nedeniyle, sürüde önemli bir ilerleme sağlandığını göstermektedir.

Bu araştırmada Karayaka ırkı için elde edilen cidago yüksekliği ve vücut uzunluğu değerleri bu ırk için daha önce bildirilen değerlerden biraz düşük bulunurken, göğüs çevresi, göğüs derinliği ve göğüs genişliği özellikleri için bildirilen değerlere benzer bulunmuştur (6-9,13,16).

Kaynaklar

1. Akçapınar, H.: Koyun Yetiştiriciliği. Yenilenmiş 2. Baskı, İsmat Matbaacılık, Ankara, 2000; (ISBN: 975-96978-1-5).
2. Ünal, N.: Akkaraman ve Sakız X Akkaraman F₁ Kuzularda Yaşama Gücü, Büyüme ve Bazı Vücut Ölçüleri. Turk. J. Vet. Anim. Sci., 2002; 26(1): 109-116.
3. Akçapınar, H., Özbeyaz, C., Ünal, N., Avcı, M.: Kuzu Eti Üretiminde Uygun Ana ve Baba Hatlarının Geliştirilmesinde Akkaraman, Sakız ve Kıvrıkcı Koyun Irklarından Yararlanma İmkanları. I. Akkaraman Koyunlarında Döl Verimi, Akkaraman, Sakız x Akkaraman F₁ ve Kıvrıkcı x Akkaraman F₁ Kuzularda Yaşama Gücü ve Büyüme. Turk. J. Vet. Anim. Sci., 2000; 24(1): 71-79.
4. Gönül, T.: Kasaplık Kuzu Üretimi İçin Dağlıç Koyunları Üzerinde Melezleme Denemeleri. Ege Üniv. Zir. Fak. Yayınları No: 236, İzmir, 1974.
5. Güney, O., Özcan, L., Pekel, E., Biçer, O., Torun, O.: Çağdaş Düzeydeki Sakız x İvesi F₁ ve Saf İvesi Koyunların Çukurova Koşullarındaki Performansları. Ç. Ü. Zir. Fak. Derg., 1990; 5(1): 91-100.
6. Özcan, H.: Gökhöyük Devlet Üretim Çiftliği Merinos x Karayaka Melezlerinin Beden Ölçüleri ve Yapağı Vasıfları Üzerinde Araştırmalar. A.Ü. Vet. Fak. Yayın No: 122, Ege Matbaası, Ankara, 1960.

7. Arıtürk, E., Utkanlar, N., İmeryüz, F., Müftüoğlu, Ş., Öznacar K.: Karaköy Harasında Yetiştirilen Üç Yaşlı Karayaka Koyunlarında Beden Ölçüleri, Canlı Ağırlık, Yapağı Verim ve Özellikleri. Lalahan Zoot. Araşt. Enst. Derg., 1963; 3(1): 9-27.
8. Ertuğrul, M.: Karayaka Koyunlarının Tanımlayıcı Irk Özellikleri, Gelişmeye Ait Fenotipik ve Genetik Parametreler. Doktora Tezi, A. Ü. Fen Bil. Enst., Ankara, 1985.
9. Başpınar, H.: Türkiye'de Başlıca Koyun Irklarının Yarı Entansif Koşullardaki Döl, Süt ve Yapağı Verimi Performansları Üzerinde Mukayeseli Bir Araştırma. İstanbul Üniv. Vet. Fak. Derg., 1985; 11(2): 43-66.
10. Arıtürk E.: Karaköy Harası Karayaka Koyunlarında Doğum Ağırlığı ve Canlı Ağırlık Artışı. A. Ü. Vet. Fak. Derg., 1961; 8(1): 17-33.
11. Aydoğan, M., Gül, İ.: Sakız ve Karayaka Irkları Arasındaki Melezlemelerle Yeni Bir Koyun Tipinin Geliştirilme İmkanları. Doğa - Tr. J. of Veterinary and Animal Sciences, 1992; 16: 393-402.
12. Arıtürk, E., Akçapınar, H., Aydoğan, M., Bayrak, S.: Karayaka Koyun Irkının Melezleme İle Islahı. DOĞA TU Vet. Hay. D., 1987; 11(1): 1-6.
13. Arıtürk, E., Akçapınar, H., Aydoğan, M.: Karayaka Koyun Irkının Saf Yetiştirme ve Melezleme ile Islahı. Doğa Bilim Derg., Seri D1, 1987; 9(1): 21-26.
14. Çörekçi, S.G., Evrim, M.: Sakız ve İmroz Koyunlarının Yarı Entansif Koşullardaki Verim Performansları Konusunda Karşılaştırmalı Araştırmalar II. Süt Verimi, Yapağı Verimi ve Yapağı Özellikleri. Turk. J. Vet. Anim. Sci., 2000; 24(6): 545-552.
15. Akçapınar, H., Ünal, N., Özbeyaz, C.: Kuzu Eti Üretimine Uygun Ana ve Baba Hatlarının Geliştirmesinde Akkaraman, Sakız ve Kıvırcık Irklarından Yararlanma İmkanları II. Kuzularda Bazı Vücut Ölçüleri ve Tokularda Bazı Verim Özellikleri. Lalahan Hay. Araşt. Enst. Derg., 2001; 41(1): 25-34.
16. Arıtürk, E., Özcan, H.: Boztepe İnekhanesi ve Çeşmede Halk Elindeki Sakız Koyunlarının Beden Ölçüleri, Yapağı Karakterleri, Süt ve Yavru Verimleri Üzerinde Mukayeseli Bir Araştırma. Ank. Üniv. Vet. Fak. Yayınları Yayın No: 130, Ankara, 1960.
17. Akçapınar, H.: Çevre Faktörlerinin Eliminasyonu. Ders Notları, Ankara, 2000.
18. Düzgüneş, O., Kesici, T., Gürbüz, F.: İstatistik Metodlar I. A. Ü. Zir. Fak. Yayın No: 861, Ankara, 1993.